

Streszczenie rozprawy doktorskiej Mgr Adama Laska /j.polski/ pt: „Pozycja prawna gospodarstwa rolnego w polskim systemie prawnym”

Gospodarstwo rolne jako współuczestnik rynku gospodarczego, ulokowane jest w wielopłaszczyznowej regulacji zarówno na gruncie prawa krajowego i wspólnotowego. Klasyczne ujęcie czynników produkcji (praca, kapitał oraz ziemia), klasyfikuje gospodarstwo rolne jako swoistego rodzaju przedsiębiorstwo, które objęte jest odrębną i preferencyjną regulacją prawną, z uwagi na strategiczny charakter i rolę dla każdego Państwa i funkcjonującego w nim społeczeństwa.

W pracy poruszono zagadnienia uwarunkowujące procesy legislacyjne w kontekście konkretnych zdarzeń polityczno-gospodarczych, które odzwierciedlały całokształt przybieranych przez Państwo koncepcji i modeli rolnictwa, jak również próbę wyważenie interesu prawa własności względem nakładanych obowiązków administracyjnych. Główny akcent w pracy położono na gospodarstwa rodzinne prowadzone przez rolników indywidualnych, które stanowią egzemplifikacje przyjętej normy programowej, wyrażonej w art. 23 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Charakteryzując metody badawcze przybrane w pracy, wymienić należy przeprowadzoną analizę w oparciu o metodę prawno-dogmatyczną, historyczną, prawno-porównawczą z elementami statystycznymi oraz analizy typu SWOT. Dwie pierwsze z nich najpełniej pozwalają wyprowadzić wnioski dotyczące czynników kształtujących ustrój rolny w Polsce. Dwie kolejne ukazują bezpośrednie relacje związane z ówczesnym rolnictwem oraz płaszczyznę ekonomiczno-społeczną-prawną.

Rozdział pierwszy został poświęcony zagadnieniom związanym z ewolucją instytucji gospodarstwa rolnego i jego prawnymi uregulowaniami. Przyjrano się w nim źródłom pojęć oraz definicji gospodarstwa rolnego w ujęciu konstytucyjnym, administracyjnym i cywilistycznym. Podniesiono także kwestie dotyczące polityki rolnej, zasadności regulacji ochronnych i ustawowego wsparcia gospodarstw rolnych.

Rozdział drugi zawiera charakterystykę i ocenę korelacji prawa rolnego względem pozostałych dziedzin prawa. W dalszej części ukazano odrębność systemu ubezpieczeń społecznych, podatków, systemu obrotu i ochrony nieruchomości rolnych, odstępstwa rolnego oraz systemów wsparcia i ochrony zasobów środowiska naturalnego w gospodarstwach rodzinnych. Wyjątkowo istotną materią tego rozdziału jest również nadal aktualna kwestia egzekucji świadczeń pieniężnych z majątku gospodarstwa rolnego.

Rozdział trzeci odnosi się do zagadnień związanych z prawno-ekonomicznymi regulacjami wsparcia rodzinnych gospodarstw rolnych, w których skoncentrowano się na tematyce wpływu WPR, założeniach EFRROW, PROW w latach 2014–2020 i innych systemach wsparcia dla rodzinnych gospodarstw wiejskich.

Rozdział czwarty zawiera analizę komparatystyczną ustroju i rozwiązań prawnych zapewniających wsparcie dla rodzinnych gospodarstw rolnych stosowanych w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej.

Postawione w wstępie pracy hipotezy badawcze rozwinięto w tezach i uzasadnieniu zawartym w zakończeniu. Rozważania oparto na twierdzeniu, iż ustawodawca otacza coraz to większym zakresem regulacji tryb i funkcjonowanie gospodarstw rolnych, co determinuje pozycję prawną gospodarstwa rolnego w licznych aktach normatywnych. Wyjątkowość sektora agrarnego dodatkowo ustawodawca uwydatnia poprzez rozwinięcie oddzielnych regulacji oraz odmiennego podejścia i ujęcia sfery majątkowej rolników, jak też ich obowiązków publicznych. Wysoce rozbudowana konstrukcja instrumentów regulacyjnych stawia gospodarstwa rolne jako równoprawny podmiot gospodarczy z zapewnioną uprzywilejowaną pozycją w stosunku do silniejszych kapitałowo podmiotów na rynku gospodarki wolnorynkowej, niemniej czynniki globalizacyjne spowodowały, że do dziś wiele osób traktuje rolnictwo w sposób bagatelizujący, wynikający najprawdopodobniej z niezrozumienia znaczenia i specyfiki tego sektora, w stosunku do ogólnościowej części systemu gospodarczego.